

POSTANOWIENIE

Dnia 18 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania P. H.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Zabrzu

z udziałem zainteresowanych: E. K., T. K., W. Ł., K. W. i M. W.

o podleganie właściwemu ustawodawstwu,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 18 września 2024 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z dnia 16 listopada 2023 r., sygn. akt III AUa 2261/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach, wyrokiem z dnia 16 listopada 2023 r., oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Zabrzu od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 7 lipca 2020 r., zmieniającego zaskarżone decyzje z uwagi na brak podstaw do wycofania zaświadczeń A1 potwierdzających, że we wskazanych okresach, w stosunku do ubezpieczonych, zastosowanie znajdowało ustawodawstwo polskie oraz ustalającego, że ubezpieczeni podlegali ustawodawstwu polskiemu we wskazanych okresach jako pracownicy delegowani przez płatnika składek P. H..

W ocenie Sądu Apelacyjnego, przedmiotem wszystkich zaskarżonych decyzji, co wynikało z analizy ich treści, było ustalenie właściwego ustawodawstwa dla powstałych stosunków prawnych wynikających z zawartych umów o świadczenie usług. Sporne umowy dotyczyły wykonywania usług pomocy przy prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz świadczenia usług opieki nad osobami starszymi lub chorymi na terenie Niemiec, a także wykonywania usług o charakterze informacyjno-rekrutacyjnym w Polsce. Istota sprawy sprowadzała się więc do ustalenia, który system prawny zabezpieczenia społecznego z dwóch różnych państw europejskich będzie miał zastosowanie.

Ponadto przy ocenie, czy dane przedsiębiorstwo prowadzi znaczącą część działalności w państwie członkowskim swej siedziby, konieczne było badanie wszystkich kryteriów charakterystycznych dla działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwo, więc stosowanie tylko kryterium związanego z wielkością obrotu było mylące lub niewystarczające. Nie ulegało wątpliwości, że uwzględniając te inne kryteria w przypadku przedsiębiorstwa, które swoją działalność opiera przede wszystkim na rekrutacji pracowników, w związku i na potrzeby realizacji zamówienia kontrahenta, należało stwierdzić, iż takie przedsiębiorstwo prowadzi znaczną część swojej działalności w państwie, w którym w znacznym stopniu poszukuje tych pracowników (por. wyrok Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2017 r., II UK 412/16). Organ rentowy w sposób nieuzasadniony zaś skoncentrował swoją uwagę wyłącznie na kryterium wielkości obrotu osiąganego w Polsce przez przedsiębiorstwo odwołującą się, pomijając przy tym dokonanie pogłębionej analizy odnoszącej się do kompleksowej oceny kryteriów charakteryzujących działalność gospodarczą odwołującą się.

Podsumowując, zdaniem Sądu Apelacyjnego, przedsiębiorstwo odwołującą się prowadziło na terenie Polski normalną działalność w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego, jak również nieuzasadnione było stanowisko organu rentowego, że zainteresowane były delegowane do pracy za granicą w celu zastąpienia innej delegowanej osoby. Sąd odwoławczy uznał, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych bezpodstawnie wycofał wydane zaświadczenia A1 dla zainteresowanych i stwierdził, że nie podlegały one ustawodawstwu polskiemu w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach.

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik organu rentowego, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na jej oczywistą zasadność w zakresie objęcia zainteresowanych ustawodawstwem polskim w okresach, kiedy zainteresowani nie byli delegowani do pracy na terenie Niemiec, przy równoczesnym zaniechaniu podjęcia się oceny faktycznego świadczenia przez zainteresowanych zleceń na terytorium Polski w zakresie czynności promocyjno-reklamowych o charakterze informacyjno-rekrutacyjnym prowadzonych na terenie Polski w okresie kiedy zainteresowani nie byli delegowani do pracy na terenie Niemiec.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej.

Jednocześnie, zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Wynikający z tego przepisu zakaz oparcia skargi kasacyjnej na tego rodzaju zarzutach oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku sądu drugiej instancji polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że w postanowieniach: z dnia 21 października 2015 r., II UZ 24/15 (LEX nr 1854105); 6 września 2023 r., I UZ 6/23 (LEX nr 3602043) uznano, że sprawa o wydanie zaświadczenia na formularzu A1, określającego ustawodawstwo właściwe, jest sprawą o podleganie ubezpieczeniu społecznemu. Z kolei w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2013 r., II UK 116/13 (OSNP 2014 nr 5, poz. 73) przyjęto, że użyte w art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/04 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz art. 14 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 987/09 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) Nr 883/04 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego sformułowanie „podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego” oznacza podleganie przepisom tworzącym w danym państwie członkowskim system zabezpieczenia społecznego przez spełnianie kryteriów przewidzianych w tych przepisach do objęcia systemem zabezpieczenia społecznego. W konsekwencji dla uznania, że konkretna osoba podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego w przedstawionym wyżej rozumieniu, konieczne jest podleganie przez tę osobę ubezpieczeniu społecznemu na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (np. z tytułu pracy świadczonej na podstawie stosunku pracy lub umowy cywilnoprawnej, czy też z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej). Podleganie ubezpieczeniu społecznemu następuje z mocy prawa i jest konsekwencją istnienia tytułu do ubezpieczenia społecznego (por. K. Ślęzak: Komentarz do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/04, LEX 2012). Taki sam pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 października 2013 r., II UK 170/13 (OSNP 2014 nr 12, poz. 171).

W wyroku składu siedmiu sędziów z dnia 18 listopada 2015 r., II UK 100/14 (OSNP 2016 nr 7, poz. 88; zob. też: Studia i analizy Sądu Najwyższego. Przegląd Orzecznictwa za rok 2015, pod red. J. Kosonogi, Warszawa 2016; E. Maniewska: Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego - ustawodawstwo właściwe mające zastosowanie do pracownika delegowanego, PiZS 2016 nr 3, s. 36; M.J. Zieliński: Wybrane problemy interpretacyjne w zakresie podlegania ustawodawstwu

właściwemu na podstawie unijnych przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, Ubezpieczenia Społeczne. Teoria i praktyka 2017 nr 3, s. 21; K. Schiffter: Praktyczne aspekty stosowania ustawy o delegowaniu pracowników w ramach świadczenia usług, Monitor Prawa Pracy 2017 nr 5, s. 241; T. Bakalarz: Praca marginalna w kontekście ustalenia ustawodawstwa właściwego z zakresu zabezpieczenia społecznego, PiZS 2018 nr 1, s. 32; D. Miąsik: Instytucja pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości w praktyce Sądu Najwyższego RP, Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny 2020 nr 1, s. 6) Sąd Najwyższy stwierdził, że w celu ustalenia, że przedsiębiorstwo prowadzi normalną działalność w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/04, czy też znaczną część działalności innej niż zarządzanie wewnętrzną w rozumieniu art. 14 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 987/09 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) Nr 883/04 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE. L Nr 284, s. 1), należy uwzględniać wszystkie kryteria charakteryzujące jego działalność oraz charakter przedsiębiorstwa delegującego.

Skoro w rozpatrywanej sprawie Sąd drugiej instancji ustalił (co jest na mocy art. 398¹³ § 2 k.p.c. wiążące dla Sądu Najwyższego), że w spornych okresach ubezpieczeni w ramach umowy zawartej z płatnikiem składek wykonywali pracę na terenie Polski, to nie można przyjąć, że nie podlegali oni polskiemu ubezpieczeniu.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

[SOP]

[ał]